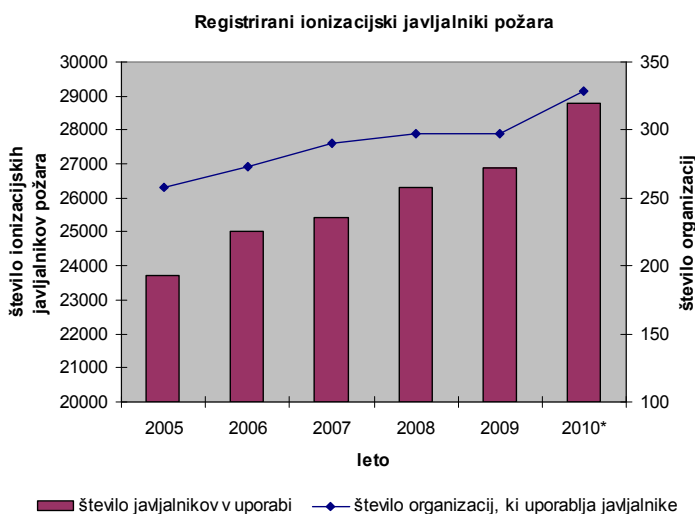

UPORABA IONIZACIJSKIH JAVLJALNIKOV POŽARA

Ionizacijski javljalniki požara so verjetno najbolj razširjene naprave za široko potrošnjo, ki vsebujejo radioaktivni vir sevanja, običajno je to ^{241}Am . Uporaba teh javljalnikov požara v zadnjih 15 letih upada, saj so v sisteme aktivne požarne zaščite večinoma začeli vgrajevati javljalnike požara, ki ne vsebujejo vira sevanja, npr. optične ali termične javljalnike požara.

Od leta 2005 Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost (URSJV) v okviru registra virov sevanja vodi tudi register ionizacijskih javljalnikov požara. URSJV vpiše vire sevanja v register virov sevanja na osnovi priglasitve. V registru so zbrani podatki o javljalnikih, ki so v uporabi, shrambi ali pa so bili predani v CSRAO.

* podatki na dan 1. 11. 2010

Čeprav uporaba ionizacijskih javljalnikov požara v zadnjih letih upada, se število registriranih ionizacijskih javljalnikov požara in število registriranih uporabnikov iz leta v leto povečuje. Razlog je verjetno v tem, da je URSJV preko sistema okrožnic v letih 2006 in 2010 pričela s širšim ozaveščanjem in pozivanjem uporabnikov ionizacijskih javljalnikov požara o njihovih obveznostih.

V letu 2010 se je začela tudi serija inšpekcijskih pregledov v podjetjih, ki se ali so se v preteklosti ukvarjali z montažo/demontažo ionizacijskih javljalnikov požara. Podjetja so bila identificirana na osnovi podatkov, ki so jih posredovali uporabniki ionizacijskih javljalnikov požara. Inšpekcijski pregledi so načrtovani tudi v letu 2011.

Obveznosti imetnika ionizacijskih javljalnikov požara

- **Priglasitev uporabe na URSJV**, ki ionizacijske javljalnike požara vpiše v register virov sevanja. Priglasiti je potrebno tudi vse spremembe v številu ionizacijskih javljalnikov požara, spremembo njihove lokacije ali spremembo lastništva.
- **Zagotovitev nadzora in meritev virov sevanja**, ki jih izvede pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, pred začetkom uporabe in nato **najmanj na pet let**. Pooblaščen izvedenec, ki lahko opravlja preglede virov sevanja, sta ZVD Zavod za varstvo pri delu d.d. in Institut »Jožef Stefan«.
- **Po prenehanju uporabe** je potrebno ionizacijske javljalnike požara **v roku 3 mesecev, proti plačilu predati Agenciji za radioaktivne odpadke (ARAO)**, predati drugemu uporabniku ali jih vrniti proizvajalcu oziroma dobavitelju. V roku 8 dni po predaji vira sevanja je potrebno na URSJV dostaviti listino o oddaji vira sevanja, s katero se dokumentira prenos lastništva in odgovornosti.

Vzdrževanje, montaža in demontaža ionizacijskih javljalnikov požara

Za opravljanje servisnih in vzdrževalnih del, med katere spada tudi demontaža ionizacijskih javljalnikov požara, ki se jih več ne uporablja, je potrebno pridobiti dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti, saj lahko pride do poškodbe vira in posledično do kontaminacije zraka, delovnih površin ali okolja. Pri tem lahko pride do notranje kontaminacije človeka.

Montažo oziroma demontažo ionizacijskih javljalnikov požara lahko izvede le podjetje, ki je pred tem pridobilo dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti.

Trenutno je v Sloveniji **osem (8) podjetij**, ki imajo veljavno dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti za tovrstna dela.

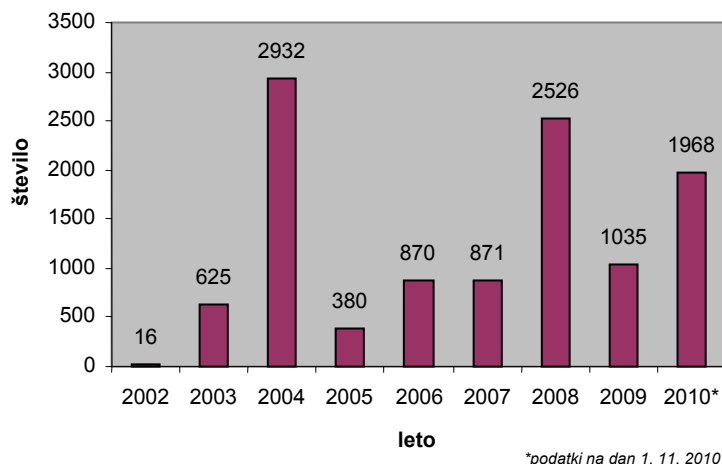
Če imate v vašem podjetju nameščen star sistem požarne zaščite z ionizacijskimi javljalniki požara, ki ni več aktiven, vas pozivamo, da poskrbite za strokovno demontažo in oddajo ionizacijskih javljalnikov požara Agenciji za radioaktivne odpadke (ARAO).

Oddaja ionizacijskih javljalnikov požara ARAO

Po prenehanju uporabe ionizacijski javljalnik požara postane radioaktivni odpadki, ki ga je potrebno predati ARAO.

Število oddanih ionizacijskih javljalnikov požara ARAO

Po številu oddanih ionizacijskih javljalnikov požara ARAO izstopajo predvsem podatki za leto 2004, 2008 in 2010, kar je razvidno tudi iz grafa levo.

Število oddaj ARAO se je povečalo tudi zaradi odločitve nekaterih uporabnikov, da bodo prenehali uporabljati ionizacijske javljalnike požara in jih zamenjali z javljalniki brez vira sevanja. V nekaterih podjetjih pa je šlo za primere demontaže starih sistemov, ker ionizacijski javljalniki požara niso bili več aktivni. ARAO je v letih 2004, 2005 in 2008 prevzel tudi večje število razstavljenih ionizacijskih javljalnikov požara, ki so jih oddala podjetja, ki se ukvarjajo s servisiranjem. Ti deli javljalnikov niso zavedeni v grafu, ker je njihova številka neznana.

Leta 2004 je podjetje, ki je bilo takrat eno vodilnih na področju servisiranja javljalnikov požara, ARAO oddalo okoli 2500 nerazstavljenih javljalnikov ter večje število razstavljenih javljalnikov in kontaminiranih predmetov.

Leta 2008 je bilo, kot posledica najdbe nepravilno skladiščenih javljalnikov v poslovnem objektu v Novem mestu, v skladišče oddanih 1478 javljalnikov požara ter večje število radioaktivnih delov razstavljenih javljalnikov. Leta 2010 je bilo večje število prevzemov povezano s povečanimi aktivnostmi URSJV.

Več o prevzemu radioaktivnih odpadkov si lahko preberete na spletni strani ARAO, na naslovu: <http://www.arao.si/javna-služba-malih-povzročiteljev/prevzem-in-prevoz-odpadkov/prevzem>.

Zvišanje upravnih taks

V Uradnem listu RS št. 88/2010 je bil dne 5. 11. 2010 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o upravnih taksah (ZUT-H). Spremenjeni zakon je stopil v veljavo 20. 11. 2010.

Bistvena novost zakona je zvišanje vseh upravnih taks, in sicer postopno, v treh delih, po približno 10%. Prvo povišanje velja do 30. 6. 2011, drugo povišanje bo veljalo od 1. 7. 2011 do 31. 12. 2011, tretje povišanje pa od 1. 1. 2012.

Po novem znaša upravna taksa (do 30. 6. 2010):

- 19,37 € za vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti,
- 19,37 € za vlogo za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja in
- 7,76 € za vlogo za pridobitev potrdila o vpisu vira sevanja v register virov sevanja.

Več o upravnih taksah za posamezne vrste upravnih postopkov najdete na spletnih straneh URSJV, pod rubriko:

POMOČ STRANKAM → UPRAVNI POSTOPKI.

Če najdete vir sevanja neznanega izvora, ali če sumite, da gre za vir sevanja, pokličite dežurnega URSJV:

041 982 713

Sevalne novice so namenjene predvsem obveščanju izvajalcev sevalnih dejavnosti. Pripravlja in razpošilja jih Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost.

Ureja: mag. Tatjana Frelj Kovačič.

Prispevke o ionizacijskih javljalnikih požara je pripravila dr. Polona Tavčar URSJV, Železna cesta 16, 1001 Ljubljana

<http://www.ursjv.gov.si>, e-naslov: gp.ursjv@gov.si.

